

Posudek na doktorskou disertační práci

Mgr. Miloš Dlouhý

Neonacismus a neofašismus v České republice na počátku 21. století (2010-2017)

VŠE v Praze 2018

252 stran

Téma práce je z hlediska vědeckého a odborného, a zároveň i společenského, nesporně významné. Je to téma, které do značné míry ve společnosti rezonuje, ale zároveň je to téma, které svádí k jednoduchému nálepkování, povrchnímu srovnávání. Být „neo“ je v současnosti skoro tak populární jako být „post“, přitom v obou případech mnohdy chybí hlubší kontext toho, co znamená pojem bez předpony.

Autor si ve své práci jasně stanovil dva cíle, přičemž definovat míru ambicióznosti celého projektu, si autorka posudku příliš netroufá. Zejména první cíl, tj. „*zmapování výskytu živých organizací a popsání těch, které odpovídají vymezeným ideovým konceptům neofašismu a neonacismu*“ (str. 8), není obvyklým cílem disertační práce; na druhou stranu, vzhledem k tomu, že tento základní předpoklad dalšího výzkumu dosud nebyl zpracován, nelze autorovi vyčítat, že úsilí i čas věnovaný zmapování a základnímu popisu do svých cílů zahrnul.

Druhý cíl je již skutečně výzkumným cílem, navazuje na cíl první (zmapování) a snaží se o vymezení a analýzu mobilizačních témat, které vnáší neonacistická a neofašistická scéna do českého veřejného prostoru. Prostřednictvím těchto témat autor pak ozřejmuje styl oslovování a komunikaci s veřejností a také mobilizaci uvnitř jednotlivých seskupení, upevňování jádra a nábor nových jedinců. Je nesporné, že dané téma a formulace cílů významným způsobem vyplňují mezery v daném stavu bádání.

Struktura práce je logická, jednotlivé části jsou vzájemně provázány. Lze ocenit kritickou práci se zdroji, rozmanitost pramenné základny a velké množství prostudované a využitě literatury. Práce s vědeckým aparátem odpovídá požadavkům na disertační práci.

Autor nesporně přináší nové poznatky. Již samo zmapování neofašistické a neonacistické scény v České republice je přínosem, byť s vědomím, že mnohá seskupení jsou velmi proměnlivá, někdy jen efemérní a popis jednotlivých organizací již může být jen dokumentací pro historiky extremismu.

Druhý cíl, mobilizační témata a strategie jak vůči společnosti tak dovnitř hnutí, jistě přináší možnosti hlubších poznatků a dílčích závěrů, které jsou využitelné nejen v úzkém oborovém bádání nad problematikou extremismu, ale také jistě mohou být využitelné v mnoha dalších oborech – mediální komunikaci, psychologii, sociologii. A nesporně také ve společenské reflexi tohoto fenoménu.

Podstatné připomínky: Hlavní připomínkou k dané práci je relativně málo rozpracované teoretické a metodologické zakotvení práce a postižení současného stavu bádání v dané problematice. Je pravdou, že téma z hlediska výzkumu má velmi široký záběr – pro orientaci v dané problematice je nutné postižení historických souvislostí, respektive stavu bádání a diskusí ohledně různých podob a myšlenkového světa fašismu a nacismu. Je obtížné charakterizovat „neo“ bez této hlubší teoretické reflexe. Zároveň samozřejmě téma samo vstupuje do mnoha politologických specializací – stranické systémy a koncepce antisystémové strany, koncepce extremismu, populismu atd. Úkol, který v tomto směru stál před autorem, byl skutečně velmi obtížný: jak dané souvislosti a bádání uchopit a propojit a v jakém rozsahu (sama práce i tak má již více jak 250 stran).

Domnívám se, že zde autor zvolil příliš jednoduchou cestu. Zejména stav bádání na několika stránkách spíše vyjmenovává významnější práce, týmy, témata, klade je vedle sebe, aniž by mezi těmito informacemi učinil hlubší propojení. V zásadě totéž platí o teoretickém zakotvení, byť zde autor přináší již strukturovanější pohled a představení základních kritérií pro vymezení daných kategorií.

Za málo rozpracované je možné považovat i metodologické zakotvení, kde jistě pozornost vzbudí i celkový přístup k výzkumu a kombinace různých metod a postupů, jež zahrnuje i zúčastněné pozorování a orální metody. Lze ocenit, že autor zde rozebírá postup i úskalí využití jednotlivých metod, zdůrazňuje i potřebu návaznosti, přesto se domnívám, že autor ne zcela využil potenciál, které mu v politologii dosti neobvyklé metodické postupy přinesly. Větší kritický rozbor použitých metod by totiž sám o sobě byl velkým přínosem pro rozvoj společenskovedních bádání. Možná do budoucna by se autor mohl výrazněji na tuto problematiku zaměřit.

Domnívám se, že všechny tyto dílčí výtky spolu souvisejí. Ne zcela hluboké historické a teoretické zakotvení zabránilo výraznější reflexi a interpretaci poznatků, jež autor získal v náročné výzkumné činnosti. Také tento faktor přispěl k ne vždy přesné práci s pojmovým aparátem, preciznosti při formulaci některých soudů a závěrů.

Závěr: Daná práce, i přes formulované výhrady, je nesporně přínosem pro další výzkum dané problematiky a posunuje stav bádání dále a to jak v empirické rovině, tak v inspiraci metodického přístupu. Autor naplňuje cíle, které si stanovil, a výsledky jeho bádání mají významnou odbornou i společenskou relevanci.

Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí.

V Praze 23.2.2018

prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
Katedra politologie VŠE v Praze